

TÜRKİYE VE KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NDE HUKUK VE AHLAK AÇISINDAN KUMAR

Dr. Öğr. Üyesi Gözde ERKİN¹

ÖZET

İnsanlığın toplumsal hayata geçişi, tarihsel süreçte önemli bir dönüm noktasını oluşturur. Toplumsal yaşam, bireylerin yalnızca bir arada bulunmalarını değil, aynı zamanda belirli kurallar ve değerler etrafında örgütlenmelerini gerektirir. İnsanlar hayatta kalma, güvenlik ve düzen arayışıyla bir araya gelirken, bu birliktelik hukuki ve ahlaki normların doğuşuna zemin hazırlamıştır. Hukuk, toplumsal düzenin korunmasını amaçlarken; ahlak, bireylerin vicdani ve manevi yönlerini düzenleyen bir alan olarak karşımıza çıkar. Tarih boyunca din, kültür ve gelenekler bu iki kavramın şekillenmesinde belirleyici rol oynamıştır. Dolayısıyla hukuk ve ahlak, aynı toplumsal yapının farklı düzlemlerinde işleyen, birbirini etkileyen ancak zaman zaman çatışan iki düzen biçimidir.

Bu çalışma, Türkiye Cumhuriyeti (T.C.) ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (K.K.T.C.) özelinde, kumar olgusunu hukuk ve ahlak ilişkisi çerçevesinde incelemektedir. Kumar, toplumsal gerçekliğin bir parçası olarak hem özel hukukta hem de ceza hukukunda düzenlenmiş bir kurumdur. Bununla birlikte, ahlaka ilişkin kavramların hukuki yaptırımlarla iç içe geçtiği durumlarda sınırlar belirsizleşmekte, temel hak ve özgürlükler açısından riskler ortaya çıkmaktadır. Türk hukukunda kumar, genellikle genel ahlakın korunması gerekçesiyle sınırlandırılmış; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde ise ekonomik fayda gözetilerek daha esnek bir yaklaşımla ele alınmıştır. Bu bağlamda çalışma, kumarın hem hukuki düzenlemeler hem de ahlaki değerlendirmeler açısından nasıl bir konumda olduğunu, modern toplumun değişen değerleri ışığında tartışmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kumar, Hukuk, Ahlak, Ruhsal Bozukluklar, Bağımlılık

¹ Uluslararası Final Üniversitesi, Hukuk Fakültesi Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Anabilim Dalı, Girne, K.K.T.C./ Asst. Prof., Final International University, Faculty of Law, Department of Philosophy and Sociology of Law, Kyrenia, T.R.N.C., gozde.erkın@final.edu.tr, ORCID: 0000-0002-5407-6356.

GAMBLING IN TURKIYE AND THE TURKISH REPUBLIC OF NORTHERN CYPRUS IN TERMS OF LAW AND MORALITY

ABSTRACT

The transition of humanity to social life marks a crucial turning point in human history. Social existence not only signifies living collectively but also entails the organization of individuals around specific norms and values. While humans have gathered for survival, security, and order, such coexistence has laid the foundation for the emergence of legal and moral norms. Law functions to preserve social order, whereas morality governs the ethical and spiritual dimensions of individual behavior. Throughout history, religion, culture, and tradition have played a decisive role in shaping these two concepts. Therefore, law and morality, though interrelated within the same social framework, represent distinct regulatory domains that may at times converge or conflict.

This study examines the phenomenon of gambling within the legal and moral frameworks of the Republic of Türkiye (T.C.) and the Turkish Republic of Northern Cyprus (T.R.N.C.). Gambling, as a part of social reality, has been regulated under both private and criminal law. However, when moral concepts intersect with legal sanctions, the boundaries between the two domains often blur, posing potential risks to fundamental rights and freedoms. In Turkish law, gambling is largely restricted on the grounds of protecting public morality, while in the Turkish Republic of Northern Cyprus a more flexible approach has been adopted with an emphasis on economic benefit. Within this context, the study explores the legal and moral dimensions of gambling and discusses its place in modern society in light of evolving social values.

Keywords: Gambling, Law, Morality, Mental Disorders, Addiction

GİRİŞ

Kumar, insanlık tarihi boyunca varlığını sürdüren bir faaliyet olmakla beraber, toplumsal, ekonomik ve ahlaki boyutlara sahip karmaşık bir olgudur. İnsanlar bir araya geldikçe, bireysel hak ve özgürlükleri korumak için kurallar geliştirmiş; bu kurallar zamanla hukukun temelini oluşturmuştur (Hart, 1994, s. 45). Ahlak ve hukuk kavramları çoğu zaman iç içe geçse de, hukuki olarak izin verilen bir eylem ahlaka aykırı olabileceği gibi, ahlaka uygun bir eylem hukuken yasaklanmış da olabilir (Yıldız, 2018, s. 356).

Kumar, toplumsal, ekonomik ve ahlaki boyutlara sahip çok katmanlı bir olgudur. İnsanlık tarihinin ilk dönemlerinden beri var olan bu faaliyet, şansa dayalı oyunlar aracılığıyla kazanç elde etme amacı taşır ve hem bireysel hem de toplumsal düzeyde önemli etkiler doğurur (Öztürk, 2023, p. 45). Bu makalede, Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde kumarın hukuki ve ahlaki boyutları incelenmektedir. Kumar hem eğlence unsuru hem de toplumsal bir sorun olarak çeşitli tartışmalara neden olmaktadır. Hukuki açıdan kumar, her iki ülkede de farklı düzenlemelere tabi olup, bu düzenlemelerin toplum üzerindeki etkileri araştırılmaktadır.

Türkiye’de kumar, genel olarak yasaklı bir faaliyet olarak kabul edilmekte, yalnızca devlet kontrolünde gerçekleşen şans oyunlarına izin verilmektedir. Ancak, yasa dışı kumar faaliyetleri yaygın bir şekilde devam etmekte ve bu durum toplumda ciddi sosyal ve ekonomik sorunlar yaratmaktadır. Kumar bağımlılığının, aile içi sorunlar ve finansal zorluklar gibi olumsuz sonuçları, devletin bu konuda daha etkin politikalar geliştirmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Türkiye’de kumarın yasal statüsü ve toplumsal algısı farklılık göstermektedir. Türkiye’de kumar, yalnızca devlet kontrolünde ve belirli şans oyunları ile sınırlıdır (Karakaş, 2018, s. 1).

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde ise kumar, yasal zemin üzerinde daha fazla serbestliğe sahiptir. Kumarhaneler ve turizm odaklı kumar aktiviteleri, ekonomik kalkınmanın bir parçası olarak görülmektedir ancak bu durum sosyal sorunları da beraberinde getirmektedir. Ahlaki açıdan ise, kumarın toplum üzerindeki etkileri geniş bir tartışma konusudur. Kumar oynamanın bireysel özgürlük olarak mı yoksa toplumsal bir problem olarak mı görüleceği, farklı bakış açılarıyla ele alınmaktadır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde Haziran 2025 tarihli karar ile vatandaşların kumarhanelere girişine izin verilmiş, bu durum hem ekonomik hem de toplumsal bir dönüşümü beraberinde getirmiştir (K.K.T.C. Resmi Gazete, 2025).

Makale, her iki ülkede kumar üzerine mevcut hukuki düzenlemelerin yanı sıra, bu düzenlemelerin toplumsal değerlerle uyumunu ve hukukun üstünlüğü ilkesine nasıl hizmet ettiğini de sorgulamaktadır. Kumar üzerine ahlaki argümanlar, dini ve kültürel perspektifler dikkate alınarak geliştirilmiştir. Sonuç olarak, Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde kumar hem hukuk hem de ahlak açısından çok boyutlu bir tartışma konusu olmaya devam etmektedir ve bu sorunların çözümü için kapsamlı bir yaklaşım gereklidir (Karakaş, 2018, s. 112). Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti özelinde, kumarın yasal statüsü, toplumsal algısı ve ahlaki boyutları önemli tartışmalara, toplum üzerindeki etkileri ve ahlaki boyutları ele alınacaktır.

1. KUMAR KAVRAMI VE TARİHSEL GELİŞİMİ

1.1. Kumarın Tanımı

Kumar², en temel anlamıyla bir maddi değeri kazanma ya da kaybetme olasılığına dayalı olarak şans unsuru ile yapılan her türlü oyundur (Türk Hukuk Sözlüğü, 1998, s. 207). Hukuki analizler, ele alınan kavramın anlamının açıklığa kavuşturulmasıyla başlanır. Tanımların açıklığa kavuşturulması, bir hukuk kuralının lafzi anlamını anlamak için çok önemlidir (Işıқтаç & Metin, 2019, s. 193, 198). Kumar, sözlükte; “ortaya para koyarak oynanan talih oyunu” olarak tanımlanır (Türk Dil Kurumu, 2025). Kumar; piyango, bahis oyunları ve slot makineleri, gibi farklı çeşitlerdedir. Ancak bazı oyunlar, bilgiye ve stratejiye dayalı unsurlar içermesi nedeniyle hukuki açıdan gri alanlarda değerlendirilmektedir.

² Kumar; Latince’de alea kelimesi ile karşılık bulmaktadır.

Bunlara örnek olarak; bazı çevrimiçi oyunlar veya spor bahisleri verilebilir³. Kumar ve bahis durumları, sonuçları bakımından eşdeğer şekilde yaptırıma tabi olmaktadır (Bilge, 1958, s. 6).

Kumarın hukuki durumu, kamu hukuku ve özel hukuk açısından da çeşitli düzenlemelere vesile olmuştur. TCK'nın 228/4. maddesinde kumar, “kazanç amacıyla icra edilen ve kar ve zararın talihe bağlı olduğu oyunlar” şeklinde yer alır. Kumar TCK açısından suç sayılmaktadır. TCK'nın 228. maddesinde düzenlenen suç ise; “Kumar oynanması için yer ve imkan sağlamadır” (Yılmaz, 2020, s. 580). Türk Ceza Kanunu'na göre kumar; “Kazanç amacıyla, şansa dayalı olarak oynanan oyunlar” şeklinde tanımlanabilir⁴ (Türk Ceza Kanunu, 2025, m. 228). Buradaki temel unsur, oyunun sonucunun bilgi veya yetenekten ziyade tesadüfe bağlı olmasıdır. Kumar, hukuksal bir mesele olmakla birlikte sosyolojiyi de içerisinde barındıran bir sorundur. Kumarın sosyolojik bir mesele olması hali, bu durumun tarihsel süreç boyunca toplumsal hayatı ileri bir derecede etkilemesinden kaynaklanmaktadır. Ticaret Kanunu ve İcra İflas Kanunu'nda kumar ile ilişkili hükümler mevcuttur (Tüzüner, 2013, s. 249). Keza Borçlar Hukuku bakımından da kumar ve bahis eksik borç sayılmaktadır (Feyzioğlu, 1958, s. 165).

1.2. Tarihsel Arka Plan

Kumarın tarihi insanlık kadar eskidir. Antik Çin'de milattan önce 2300 yıllarında oynandığı tahmin edilen zar oyunlarına dair kanıtlar bulunmuştur (Thompson, 2001, s. 3). Yunan ve Roma toplumlarında kumar, genellikle yasaklanmış olsa da halk arasında yaygın olarak oynanırdı. Eski Roma hukukunda kumarın kamu düzenini tehdit eden bir faaliyet olarak nitelendirildiği görülmektedir (Augustine, *City of God*, VI, p. 78).

İslamiyet'in yayılışından sonra, İslam hukukunda kumar (meysir) haram kabul edilmiştir. Bu durum Osmanlı Devleti dönemine de yansımış ve kumar, şer'i kurallara aykırı olması nedeniyle çoğunlukla yasaklanmıştır. Ancak Osmanlı'nın son dönemlerinde modernleşme ile birlikte bazı batılı kumar türleri (örneğin piyango) sınırlı şekilde devlet eliyle uygulanmaya başlanmıştır (Yıldırım, 2010, s. 91, 104). Osmanlı döneminde kumar, özellikle saray ve elit çevrelerde yaygındı. Halk arasında ise çoğu zaman yasadışı sayılmıştır (Kaya, 2021, s. 10).

Cumhuriyet döneminde ise kumar, laik hukuk sistemine geçişle birlikte yeniden düzenlenmiş, bazı kumar türlerine devlet tekeli altında izin verilmiştir. Türkiye'de 1983–1997 yılları arasında kumarhanelerin serbest olduğu bir dönem yaşanmıştır. 1980'li ve 1990'lı yıllarda açılan casinolar ve legal kumarhaneler, 1998 yılında tamamen yasaklanmıştır (Kumarhanelerin Kapatılması Hakkında Kanun, 1998). Öte yandan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, bu dönemde turizmi canlandırmak amacıyla kumarhaneleri yasallaştırmış ve sektör hızla büyümüştür (KKTC Turizm Bakanlığı, 2025).

³ Çalışmamız açısından yalnızca kumar durumu ele alınacaktır. Daha ayrıntılı bilgi için Bkz.; Ömrü Yılmaz, “Kumar Oynanması İçin Yer ve İmkan Sağlama Suçu”, TAAD, Yıl: 11, Sayı: 41, 2020, s.580.

⁴ Ayrıca Bkz. Hakan Karakehya, “Kumar Oynanması İçin Yer ve İmkan Sağlama Suçu”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 19, S. 2, 2013, s. 690 vd.

1.3. Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde Kumarın Algılanışı

Toplumların kumara bakışı, büyük oranda dini, kültürel ve sosyolojik dinamiklerle şekillenir. Türkiye’de kumar, büyük ölçüde olumsuz ve ahlaka aykırı bir eylem olarak görülmektedir. Bu algı hem dini gerekçeler hem de kumarın birey ve toplum üzerindeki olumsuz etkileriyle ilgilidir. Özellikle bağımlılık, aile içi şiddet, borçlanma, yoksullaşma gibi sonuçlar toplumun geniş kesimlerinde kaygı yaratmaktadır.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde ise kumar, daha çok bir ekonomik araç olarak görülmüş, özellikle turizmin finansmanı ve döviz girdisi açısından önemli kabul edilmiştir. Ancak bu durum, yerli halk arasında kumarın normalleşmesi ve bağımlılık oranlarının artması gibi olumsuz sonuçları da beraberinde getirmiştir (Yeşilay, 2025).

2. TÜRKİYE’DE KUMARIN HUKUKİ REJİMİ

2.1. Anayasal ve Kanuni Dayanaklar

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nda kumar doğrudan düzenlenmese de devletin, bireylerin ruhsal ve bedensel sağlığını koruma yükümlülüğü ile kamu düzenini sağlama görevi çerçevesinde dolaylı olarak kumarın sınırlandırılması mümkün kılınmıştır. Anayasa’nın 58. maddesi gençlerin “kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan korunması” için devlete görev yüklemektedir: “Devlet, gençleri alkol düşkünlüğü, uyuşturucu, suç, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan koruyucu tedbirleri alır.” (Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 2025, m. 58). Bu doğrultuda, kumar faaliyetleri esas olarak Türk Ceza Kanunu (TCK), Kabahatler Kanunu ve bazı özel kanunlarla düzenlenmiştir.

2.2. Türk Ceza Kanunu’nda Kumar

TCK’nın 228. maddesi kumarı açıkça tanımlar ve yasa dışı kumar oynatan kişilere ceza öngörür: “Kumar oynanması için yer ve imkan sağlayan kişi, bir yıla kadar hapis ve adli para cezası ile cezalandırılır.” (Türk Ceza Kanunu, 2025, m. 228). Burada dikkat çeken husus, kumar oynamaktan ziyade kumar oynanmasına imkan sağlamak fiilinin cezalandırılmasıdır. Ancak kumar oynayan kişilere de Kabahatler Kanunu uyarınca idari para cezası uygulanmaktadır.

2.3. Yasal Kumar Türleri

Her ne kadar kumar büyük ölçüde yasaklanmış olsa da, Türkiye’de belirli kurumların kontrolünde bazı şans oyunlarına yasal izin verilmektedir. Bunlar:

- Milli Piyango: Türkiye Varlık Fonu bünyesinde faaliyet gösteren Milli Piyango İdaresi, sayısal loto, süper loto, on numara gibi oyunları düzenler.
- Spor Toto ve İddaa: Spor müsabakalarına dayalı bahis oyunları, Spor Toto Teşkilat Başkanlığı aracılığıyla yasal olarak sunulmaktadır.
- At Yarışları (TJK): Türkiye Jokey Kulübü’nün lisanslı organizasyonları kapsamında at yarışı bahisleri yapılabilmektedir.

Bu oyunlar “kamu yararına” yürütülmekte ve gelirlerin bir kısmı spor ve sosyal projelere aktarılmaktadır. Ancak bu tür oyunların da kumarın teşviki anlamına geldiği ve toplumda bağımlılığı artırdığı yönünde eleştiriler vardır (Ekinci, 2015, s. 45, 61).

2.4. Kumarhanelerin Kapatılması

1990’lı yıllarda özellikle turizm bölgelerinde çok sayıda kumarhane açılmış, bu işletmeler önemli döviz girdisi sağlamıştır. Ancak kumarhanelerde kara para aklama, mafya ilişkileri ve toplumsal bozulmaların artması sonucu, 1998 yılında tüm kumarhanelerin kapatılmasına karar verilmiştir. Bu kapsamda Kumarhanelerin Kapatılması Hakkında Kanun ile “Türkiye sınırları içerisinde kumarhane açılması ve işletilmesi yasaktır” hükmü getirilmiştir (Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun, 1996). Bu kanun ile birlikte Türkiye’de kumarhane işletmeciliği tamamen sona erdirilmiş, yalnızca devlet tekelindeki şans oyunlarına sınırlı izin verilmiştir.

2.5. Yasadışı Kumarla Mücadele

Yasadışı kumar organizasyonları, özellikle internet üzerinden faaliyet gösteren bahis siteleri yoluyla yaygınlaşmıştır. Emniyet Genel Müdürlüğü, Siber Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı öncülüğünde düzenli operasyonlar gerçekleştirmekte ve yasa dışı bahis oynatanlara ciddi cezai yaptırımlar uygulanmaktadır (Emniyet Genel Müdürlüğü, 2023).

2.6. Eleştiriler

Devletin bir yandan kumarı yasaklayıp diğer yandan kamu eliyle bahis oyunları düzenlemesi etik açıdan sorgulanmaktadır (Yıldız, 2019, s. 122, 138). Devletin şans oyunlarından elde ettiği gelirlerin büyüklüğü, bu alanda daha fazla teşvike yol açabilir. Bu da sosyal sorumlulukla çelişmektedir. Yasal olan şans oyunları bile bireylerde ciddi bağımlılıklara yol açmakta; yoksulluk, borçlanma ve aile içi şiddet gibi sonuçlara neden olabilmektedir (Erkin, 2023, s. 116–117). Kumar oynama bozukluğu, bireyin kişisel, aileye ait yahut işle ilgili fonksiyonelliğini parçalayacak biçimde kumar oynama hareketinin denetlenememesiyle yinelenen kumar oynama davranışları halinde açıklanmaktadır (Tosun, 2008, s. 201, 220). Bu bozukluğa sahip olan kişiler, maddi olarak servetlerini kaybederler ve intihara teşebbüs edebilirler (Tamam, 2025).

3. KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİNDE KUMARIN HUKUKİ DURUMU VE DENETİMİ

3.1. Yasal Çerçeve ve Düzenlemeler

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde kumarhaneler yasal olup, işletmeleri için belirli ruhsatlar gerekmektedir (Öztürk, 2023, s. 87,90). Haziran 2025 tarihli düzenleme ile artık vatandaşlar da yasal olarak kumar oynayabilir hâle gelmiştir (Demirci, 2020, s. 55, 60). Bu durum, ülke ekonomisine önemli bir gelir kaynağı sağlamaktadır ve turizm sektörüne katkıda bulunmaktadır (Kaya, 2022, s. 130, 135).

3.2. Denetim

Her ne kadar kumar yasal olsa da, yasa dışı kumar faaliyetleri Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde de ciddi bir sorundur. Resmi denetim eksiklikleri, yasadışı kumar işletmelerinin faaliyet göstermesine olanak tanımaktadır (Kabahatler Kanunu, 2005). Bu nedenle, devlet denetim kapasitesinin artırılması, bağımlılık ve sosyal sorunların önlenmesi açısından önemlidir (Kanun No. 5728, 2008).

4. KUMARIN AHLAKİ BOYUTU: DİNİ VE ETİK YAKLAŞIMLAR

4.1. Dini Perspektif

İslam dininde kumar kesin olarak haram kılınmıştır. Kur’an-ı Kerim’in Maide Suresi 90. ayetinde şu şekilde buyrulmuştur: “Ey iman edenler! İçki, kumar (meysir), dikili taşlar ve fal okları şeytan işi birer pisliktir; bunlardan kaçının ki kurtuluşa eresiniz.” (Maide, 5:90)

Bu ayet, kumarı içki gibi doğrudan toplumsal bozulmaya yol açan ve insan iradesini zaafa uğratan bir davranış biçimi olarak görür. Ayrıca kumarın insanlar arasında düşmanlık ve kin doğurduğu, bireylerin malını haksız yollarla elde etmeye neden olduğu ve emeğe dayanmayan kazanç sağlama amacı güttüğü gerekçeleriyle yasaklandığı ifade edilir (Karaman, 1995, s. 35). Buna göre zar, piyango, kart oyunları, bahis ve benzeri tüm şans oyunları bu kapsama girer.

Hristiyanlıkta kumara ilişkin tek tip bir görüş olmamakla birlikte, Katolik Kilisesi kumarı ölçülü olduğu sürece mutlak anlamda günah olarak değerlendirmez. Ancak bağımlılığa, aile içi bozulmalara ve maddi yıkıma yol açtığında ahlaka aykırı olarak kabul edilir (Catholic Church, t.y., Article 2413).

Yahudilikte ise “şansa dayalı kazanç” konusu Talmud kaynaklarında tartışmalıdır. Bazı hahamlar kumarın emek içermemesi nedeniyle ahlaki olarak uygun olmadığını savunurken, bazıları belirli kurallara uyulursa kumarın günah sayılmayacağını ileri sürmüştür (Glick, 2002, pp. 33, 49).

4.2. Seküler Ahlak Kuramlarında Kumar

İmmanuel Kant’a göre bir eylemin ahlaki olup olmadığını belirleyen şey, onun “evrensel yasa” hâline gelip gelemeyeceğidir. Kumar, Kant’a göre bireyin akli kapasitesini ve iradesini zaafa uğrattığı için ahlaki değildir. Ayrıca, insanın kendi değerini araçsallaştırarak şansa emanet etmesi, Kantçı etiğe aykırıdır (Kant, 1785).

Faydacılık, bir davranışın sonucunda ortaya çıkan toplam faydayı (mutluluğu) esas alır. Jeremy Bentham ve John Stuart Mill gibi düşünürler, eğer kumar toplumda zarardan çok fayda sağlıyorsa ahlaki olarak kabul edilebilirliklerini söylerler. Ancak çoğu durumda kumarın yol açtığı borçlanma, bağımlılık, ailevi sorunlar ve sosyal çözümler bu yaklaşımı olumsuz kılmaktadır.

Aristoteles'in "Altın Orta" kavramına göre erdem, iki uç arasında dengede durmaktır. Kumar, bireyde ölçsüzlük ve tutkuya dayalı hareketi teşvik ettiğinden erdemli yaşamdan sapmadır. Dolayısıyla, kişinin karakter gelişimini olumsuz etkileyen bir alışkanlık olarak değerlendirilir (Aristotle, t.y., Book II).

4.3. Toplumsal Ahlak ve Kamu Yararı

Modern hukuk sistemlerinde, yalnızca bireysel ahlaka değil, kamu ahlakına da önem verilmektedir. Kumar, bireyin kişisel özgürlükleri kapsamında değerlendirilebilse de bağımlılık, suça yönelme, aile bütünlüğünün bozulması ve yoksullaşma gibi sosyal riskler nedeniyle kamu düzeni ve ahlakına zarar verebilecek bir eylem olarak kabul edilir (Türkiye Cumhuriyeti, t.y., m. 228). Toplumun genel değer yargılarına göre şekillenen bu anlayış, Türkiye’de kumarın büyük ölçüde olumsuz algılanmasına neden olmaktadır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde ise ekonomik çıkarlar zaman zaman ahlaki değerlerin önüne geçebilmektedir. Ancak bu durum, yerel halk arasında ciddi etik tartışmalara neden olmakta ve kamuoyunun kumara bakışında ikilem yaratmaktadır (K.K.T.C. Basın Yayın Dairesi, t.y.).

5. TÜRKİYE VE KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ ARASINDA HUKUKİ VE AHLAKİ FARKLILIKLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Hukuk ve ahlak kavramları zaman zaman örtüşse de farklılık gösterebilir (Altay, 2017, s. 45–48). Türkiye’de kumara ilişkin düzenlemeler ahlaki değerler ve gelir getirici faaliyetler arasında bir denge gözetmektedir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde ise ekonomik fayda, ahlaki kaygıların önüne geçebilmektedir. Türkiye’de kumar, dini ve kültürel değerler açısından olumsuz görülmektedir. Kumar bağımlılığı aile ilişkilerini, mali durumu ve sosyal yaşamı olumsuz etkileyebilmektedir (Köylü, 2007, s. 65–92). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde kumar daha yaygın biçimde kabul görmekte, eğlence olarak değerlendirilmektedir. Ancak bağımlılık ve sosyal sorunlar, toplumsal tartışmaların odak noktası olmaktadır.

Kumar, bireyler ve toplum üzerinde çok boyutlu etkiler yaratır. Sosyolojik ve psikolojik araştırmalar, kumarın bağımlılık, mali sorunlar ve aile içi problemler yaratabileceğini göstermektedir. Türkiye’de dini ve kültürel değerler, kumarın toplumsal kabulünü sınırlamaktadır. Türkiye’de İslam hukuku ve kültürel normlar, kumarın hoş karşılanmamasında etkili olurken (Yılmaz, 2020, s. 145), Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde ekonomik motivasyonlar ve turizm önceliği ahlaki değerlendirmelerin önüne geçebilmektedir (Özdemir, 2019, s. 210).

Her iki toplumda da kumar bağımlılığı gözlemlenmektedir. Türkiye’de yasadışı kumar faaliyetleri, bireylerin borçlanmasına ve aile içi çatışmalara yol açmaktadır (Gür, 2021, s. 67). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde ise yasal kumarhaneler üzerinden bağımlılık daha görünür hâle gelmiştir. Türkiye’de kumar çoğunlukla ahlaka aykırı bir eylem olarak görülürken, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde ekonomik fayda ve turizm önceliği ahlaki değerlendirmelerle dengelenmektedir. Haziran 2025 düzenlemesi ile vatandaşların da katılımı yasal hâle gelmiş, bu durum toplumsal tartışmaları artırmıştır.

SONUÇ

Bu çalışma, kumar olgusunu davranışsal bağımlılık, dürtü kontrol bozukluğu, hukuk ve ahlak ekseninde ele alarak Türkiye ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki hukuki yaklaşımları karşılaştırmalı biçimde incelemiştir. Kumar bağımlılığının bireysel düzeyde psikolojik ve sosyal yıkımlara yol açmasının yanı sıra, toplumsal düzen ve kamu sağlığı açısından da ciddi sonuçlar doğurduğu görülmektedir. Kumar bağımlılığının antik çağlardan günümüze yaygın olmasının nedeni, bazı toplumların kumarı bir bağımlılıktan ziyade bir alışkanlık olarak görmesi, bazılarının ise bir şans oyunu olarak görüp istedikleri zaman bırakabileceklerine inanmaları ve hükümet yetkililerinin belirli kumar biçimlerini yasallaştırmalarıdır. Kumar bağımlılığı toplumsal bir sorundur ve bu nedenle literatürde önemli bir yer tutar. Kumar bağımlılığı gibi davranışsal bağımlılıkları değerlendirmek için resmi tanı araçlarının geliştirilmesi, bu bozuklukların halk sağlığı üzerindeki yükünü azaltabilir.

Türkiye'de devlet tekelleri dışındaki kumar faaliyetleri çeşitli yaptırımlara tabidir. Bu yaptırımlar, cezai veya idari tedbirler şeklinde uygulanmaktadır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde ise kumar faaliyetleri için yaptırımlar farklılık arz etmektedir. Uygulamada, Türkiye'de kumar suçuna uygulanan yaptırımlar, ağır suçlar için öngörülen cezalardan bile daha ciddi sonuçlara yol açabilirken, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde ise böyle bir durum mevzu bahis değildir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin tarihsel döneminde yaşamış olduğu değişimler, hukuk sistemine de yansımıştır. Bu açıdan bakıldığında, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde kumar olgusunun sonuçlarına uygulanan yaptırımın, Türk hukukunda pratiklere benzer sonuçlar doğurmadığı görülür. Yasal düzenlemeler, toplumsal sorunların önlenmesi ve gelir getirici faaliyetlerin kontrolü açısından kritik öneme sahiptir. Bu durum da ahlak kavramının her iki toplumda farklı ele alındığını göstermektedir. Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde kumarın hukuki ve ahlaki boyutları, toplumların kültürel ve dini değerleri ile şekillenmektedir. Her iki toplumda, kumarın toplumsal zarar ve ekonomik fayda dengesini sağlayacak şekilde düzenlenmesi önerilmektedir. Bu, hukuk ve ekonomi arasında dengeli bir düzenleme yapılması ve devlet denetimlerinin güçlendirilmesi yoluyla sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Altay, B. (2017). *Hukuk ve Ahlak: Kurumsal Yaklaşım*. Legal Yayıncılık.
- Aristotle. (T.Y.). *Nicomachean Ethics* (Book II). Erişim 24 Kasım 2025, <https://Classics.Mit.Edu/Aristotle/Nicomachaen.2.Ii.Html>
- Augustine, St. *City Of God*. Book VI, P. 78.
- Bilge, N. (1958). Kumar ve Bahisten Doğan Borçlar. *İstanbul Hukuk Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 3(1).
- Catholic Church. (T.Y.). *Catechism of The Catholic Church: Part Three – Life In Christ, Article 2413* (Beşinci Emir). Erişim 10 Ekim 2025, <https://Www.Catholicculture.Org/Culture/Library/Catechism/Index.Cfm?Recnum=5980>
- Demirci, S. (2020). *Ahlak ve Ekonomi*. Turhan Kitabevi.

- Ekinci, M. (2015). Yasal Şans Oyunlarının Sosyal Etkileri. *Hukuk ve Toplum Dergisi*, 7(3), 45–61.
- Emniyet Genel Müdürlüğü. (2023). *Siber Suçlarla Mücadele Faaliyet Raporu*. Erişim 23Ağustos2025, <https://www.egm.gov.tr/kurumlar/egm.gov.tr/icsite/strateji/planlama/egm-2023-yili-idare-faaliyet-raporu.pdf>
- Erkin, G. (2023). *Akıl Hastalıklarının Hukukta Sorumluluk Kavramı Açısından Doğurduğu Sınır Problemleri*. Adalet Yayınevi.
- Feyzioğlu, F. N. (1958). Cezai ve Hukuki Cepheleriyle Kumar ve Bahis. *Ahmet Esat Arsebük'ün Aziz Hatırasına Armağan*. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları.
- Glick, S. (2002). Jewish Perspectives On Gambling. *Journal Of Jewish Ethics*, 4(1), 33–49.
- Gür, D. (2021). *TRNC Ekonomisinde Kumarın Yeri*. Doğu Akdeniz Üniversitesi Yayınları.
- Hart, H. L. A. (1994). *The Concept of Law*. Clarendon Press.
- Işıktaç, Y., & Metin, S. (2019). *Hukuk Metodolojisi*. Filiz Kitabevi.
- Kabahatler Kanunu. (2005). *Kanun No. 5326*. Erişim 3 Ağustos 2025
- Kant, I. (1785). *Groundwork of The Metaphysics of Morals* (Akademie Ausgabe, IV). <https://cpb-us-w2.wpmucdn.com/blog.nus.edu.sg/dist/c/1868/files/2012/12/Kant-Groundwork-Ng0pby.pdf>
- Karakaş, T. (2018). *Toplumsal Ahlak ve Hukuk*. Seçkin Yayıncılık.
- Karakehya, H. (2013). Kumar Oynanması İçin Yer ve İmkân Sağlama Suçu. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 19(2), 690–717.
- Karaman, H. (1995). *İslam'da Kumar Yasağı ve Hikmetleri*. Diyanet Yayınları.
- Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun. (1996). Erişim 28 Eylül 2025,
- Kaya, A. (2021). *Şans Oyunları ve Toplum*. KKTC Yayınları.
- Kaya, H. (2022). *TRNC'de Kumarın Sosyal Etkileri*. Doğu Akdeniz Üniversitesi Yayınları.
- K.K.T.C. Basın Yayın Dairesi. (T.Y.). *Halkın Kumar Algısı Araştırması*. Erişim 15 Eylül 2025, <http://calisma.gov.ct.tr/>
- K.K.T.C. Resmi Gazete. (2025). *[Resmi Gazete]*. Erişim 5 Ağustos 2025, <https://basimevi.gov.ct.tr/portals/6/2025/117.pdf?Ver=2025-05-30-155201-210>
- KKTC Turizm Bakanlığı. (2025). *Kumarhane ve Ekonomik Katkı Değerlendirmesi*. Erişim 1 Ekim 2025, <https://turizmplanlama.gov.ct.tr/2025-turizm-%C4%B0statistikleri>
- Köylü, M. (2007). Ruh Sağlığı ve Din: Batı Toplumu Açısından Bir Değerlendirme. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 23(23), 65–92.
- Kumarhanelerin Kapatılması Hakkında Kanun. (1998). *Resmî Gazete*. Kanun No. 4208. Erişim 8 Ağustos 2025.
- Kur'an-I Kerim. (N.D.). *Maide Suresi: 5/90*. Erişim 11 Ekim 2025, <https://kuran.diyaret.gov.tr/tefsir/m%C3%A2ide-suresi/759/90-91-ayet-tefsiri>
- Özdemir, L. (2019). *Modern Türkiye'de Kumar Sorunu*. İstanbul Üniversitesi Yayınları.
- Öztürk, E. (2023). *Gambling Addiction In TRNC*. Eastern Mediterranean Studies.

- Tamam, L. (2025). Kumar Oynama Bozukluğu, Genel Bir Bakış. *Bağımlılık Dergisi*. <https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Download/Article-File/516434>
- Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. (2008). *Resmî Gazete*. Erişim 10 Ekim 2025, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2008/02/20080208-1.htm>
- Thompson, W. N. (2001). *Gambling In America: An Encyclopedia Of History*. Issues And Society.
- Tosun, M. (2008). Madde Bağımlılığına Genel Bakış. *Türkiye’de Sık Karşılaşılan Psikiyatrik Hastalıklar Sempozyumu* (Sempozyum Dizisi No. 62, S. 201–220).
- Türk Ceza Kanunu. (2025). 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu M. 228. Erişim 10 Kasım 2025, <https://mevzuat.gov.tr/mevzuat?Mevzuatno=5237&Mevzuattur=1&Mevzuattertip=5>
- Türkiye Cumhuriyeti. (T.Y.). 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu, Madde 228 [PDF]. Mevzuat Bilgi Sistemi. Erişim 11 Kasım 2025, <https://mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5237.pdf>
- Türk Dil Kurumu. (2025). Kumar [Sözlük Maddesi]. Türk Dil Kurumu Sözlüğü. Erişim 17 Haziran 2025, <https://sozluk.gov.tr/>
- Türk Hukuk Sözlüğü. (1998). *Türk Hukuk Sözlüğü*. Başbakanlık Basımevi.
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. (2025). Anayasa (M. 58). Erişim 9 Kasım 2025, <https://www.anayasa.gov.tr/tr/mevzuat/anayasa/>
- Tüzüner, Ö. (2013). Kumar ve Bahis Borcu Hakkında *De Lege Ferenda* Düşünceler. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 26(107).
- Yeşilay. (2025). Kumar Bağımlılığı ve Türkiye’de Yaygınlık Araştırması. Erişim 10 Ekim 2025, <https://www.yesilay.org.tr/assets/uploads/pdf/turkiye-kumar-raporu-2025.pdf>
- Yıldırım, M. (2010). Osmanlı’da Kumar: Sosyo-Hukuki Bir Bakış. *Tarih ve Toplum*, 22(5), 91–104.
- Yıldız, A. (2018). *Hukuk ve Ahlak İlişkisi*. Adalet Yayınevi.
- Yıldız, A. (2019). Kamu Eliyle Kumar: Etik Bir Değerlendirme. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 122–138.
- Yılmaz, Ö. (2020). Kumar Oynanması İçin Yer ve İmkân Sağlama Suçu. *TAAD (Türkiye Adalet Akademisi Dergisi)*, 11(41)
- Yılmaz, R. (2020). *Toplumsal Ahlak ve Bireysel Özgürlük*. Nobel Akademik Yayıncılık.